

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Directoraat-Generaal Straffen en beschermen
t.a.v. Dhr. drs. E. Bezem

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk

3125F-7317488

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 31 maart 2026
Onderwerp Aanbiednota bij onderzoek 'De afweging van slachtoffer- en daderbelangen bij langdurig toezicht. Een juridische verkenning en ervaringen in de praktijk'

Het WODC onderzocht wat de rechten, beschermingsbehoeften en belangen van slachtoffers en nabestaanden zijn tijdens de laatste fase van de tenuitvoerlegging van de straf en hoe deze worden afgewogen tegen de rechten en belangen van de dader. Dit onderzoek maakt onderdeel uit van een breder onderzoeksprogramma naar de Wet langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking (Wlt). De bredere maatschappelijke relevantie is gelegen in het versterken van de positie van slachtoffers en nabestaanden in de tenuitvoerleggingsfase van een sanctie.

In deze nota beschrijft het WODC enkele hoofdpunten uit het onderzoek. Voor de volledige samenvatting verwijzen we naar het bijgevoegde rapport.

Belangrijkste uitkomsten

In het rapport staan de rechten, beschermingsbehoeften en belangen van slachtoffers en nabestaanden tijdens de laatste fase van de tenuitvoerlegging van de straf en/of maatregel centraal. Op het moment dat de dader van een strafbaar feit onder voorwaarden vrijkomt, kunnen er meerdere belangen en behoeften spelen. Deze worden afgewogen tegen de rechten en belangen van de dader. De afweging vindt plaats binnen het kader van een van de Wlt-modaliteiten: de voorwaardelijke invrijheidstelling (v.i.), de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van de tbs-maatregel (VB) of de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel (GVM). Aan al deze drie modaliteiten kunnen bijzondere voorwaarden worden verbonden waaraan de dader zich moet houden tijdens de periode van toezicht. Sommige van deze voorwaarden kunnen ter bescherming van slachtoffers en nabestaanden worden ingezet, denk hierbij een contactverbod of een locatieverbod.

Slachtoffers en nabestaanden

Met de invoering van de Wlt zijn slachtofferbelangen expliciet opgenomen in de wet voor de GVM. Met de Wet straffen en beschermen (Wsenb) en de Wet uitbreiding slachtofferrechten (WUS), is het meenemen van slachtofferbelangen bij beslissingen omtrent de v.i. en de VB in de wet opgenomen. Bij de beslissing of en

hoe een dader vrijkomt, moeten de instanties die beslissen tot vrijlating van de dader rekening houden met de beschermingsbehoeften, belangen en rechten van slachtoffers en nabestaanden. Ook heeft de Nederlandse Staat vanuit mensenrechtelijke verdragen in sommige situaties de verplichting om actie te ondernemen om haar burgers te beschermen tegen inbreuken op hun recht op leven (artikel 2 EVRM), het folterverbod (artikel 3 EVRM) en hun recht op privé- en familielevens, waaronder de bescherming van lichamelijke en psychische integriteit valt (artikel 8 EVRM). Dat de rechten, belangen en behoeften van slachtoffers en nabestaanden moeten worden meegenomen, is geen garantie dat dit ook gebeurt.

Verschiedende factoren zijn van invloed op de beschermingsbehoeften die slachtoffers en nabestaanden hebben ten tijde van de tenuitvoerleggingsfase. Deze zijn onderverdeeld in slachtoffer- en delictfactoren. De slachtofferfactoren zien op de persoon van het slachtoffer, de impact die het delict op het slachtoffer heeft gehad, de copingmechanismen van het slachtoffer en achterliggende emoties zoals angst voor de dader, woede, het willen loslaten van wat er is gebeurd en de regie over het eigen leven weer terugpakken. De delictfactoren zien op het type delict dat is gepleegd, of dat delict specifiek op het slachtoffer was gericht of er sprake was van een willekeurig slachtoffer en de aard en ernst van het delict. De relatie tussen slachtoffer, nabestaanden en dader speelt hierbij een overkoepelende rol.

Dezelfde soort factoren komen terug in de afweging van de belangen van slachtoffers, nabestaanden en dader bij v.i.-, VB- en GVM-opleggingsbeslissingen.

Daarnaast kwamen overige behoeften naar boven die niet direct met de beschermingsbehoeften van slachtoffers en nabestaanden te maken hadden. De voornaamste behoefte van slachtoffers en nabestaanden is begrijpelijke, tijdige, concrete en correcte informatie. De informatievoorziening is niet dusdanig op orde dat daarvan nu sprake is. Zo weten slachtoffers en nabestaanden soms niet welke beschermende voorwaarden zijn opgelegd, waarom de door hen aangegeven beschermende voorwaarden niet of op andere wijze zijn opgelegd en bij wie zij moeten zijn wanneer zij vragen of opmerkingen hebben.

Daders

Enkele mensenrechten begrenzen de inhoud, reikwijdte, omvang en duur van de bijzondere voorwaarden die kunnen worden gekoppeld aan de Wlt-modaliteiten. Het recht op vrijheid en veiligheid (artikel 5 EVRM) beschermt tegen arbitraire detentie en waarborgt dat een rechterlijke autoriteit de duur van de gevangenneming bepaalt. Het recht op vrije verplaatsing (artikel 2 Vierde Protocol EVRM) en het recht op privé- en familielevens (artikel 8 EVRM) beschermen tegen een disproportionele inperking van deze rechten bij langdurig toezicht onder een Wlt-modaliteit. Zo kan een locatieverbod disproportioneel worden als de omvang daarvan leidt tot een verkapte verhuisplicht en dat in de gegeven situatie niet is aangewezen.

In de belangenafweging komen deze rechten dan ook terug als mee te wegen belangen. Met name het recht op privélevens komt vaak voor als belangrijke factor om rekening mee te houden. Daarnaast is het resocialisatiebeginsel belangrijk. Dit beginsel houdt in dat daders in beginsel terug mogen keren naar hun oude leefsfeer na het ondergaan van hun straf.

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3125F-7317488

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Mogelijke frictie

Uit het onderzoek blijkt dat met name het recht op privéleven en het resocialisatiebeginsel aan de kant van de dader, en de behoeften aan bescherming van slachtoffers en nabestaanden kunnen botsen. Dit komt vaker voor in het geval slachtoffers, nabestaanden en daders elkaar kennen en/of in (familiaire) band tot elkaar staan. Het opleggen van een contactverbod tussen een vader (de dader) en zijn kinderen, kan bijvoorbeeld tot een ongeoorloofde inbreuk op het recht op familieleven opleveren. Een locatieverbod kan het recht op privéleven en het resocialisatiebeginsel op ongeoorloofde wijze inperken, als de dader al zijn familie en werk op de plek van het door de slachtoffers en nabestaanden gewenste locatieverbod heeft. Als het slachtoffer en/of de nabestaanden op dezelfde plek wonen, hangt het af van de omstandigheden van het geval of een locatieverbod dan noodzakelijk en proportioneel wordt geacht.

V.i., VB en GVM

Voor alle drie de Wlt-modaliteiten zijn dezelfde soort factoren teruggevonden bij de belangenafweging. De hierboven beschreven factoren komen terug in de interviews die zijn afgenomen met medewerkers van de Centrale Voorziening voorwaardelijke invrijheidsstelling (CVv.i.), het orgaan verantwoordelijk voor v.i.-beslissingen. Uit de VB-beslissingen komen met name het contactverbod en het locatieverbod terug als bijzondere voorwaarden die zijn opgelegd ter tegemoetkoming aan de beschermingsbehoeften van slachtoffers en nabestaanden; dit is het geval in 9 van de 46 onderzochte vonnissen. In slechts 3 van de 50 onderzochte GVM-opleggingsbeslissingen is de GVM expliciet opgelegd ter bescherming van het slachtoffer van het indexdelict. De onderzoekers verwachten dat de genoemde slachtofferbelangen in de opleggingsbeslissing, door zullen werken in de tenuitvoerleggingsbeslissingen.

Mogelijke benutting uitkomsten onderzoek

In het onderzoek worden enkele implicaties voor beleid beschreven. Ook zijn aanbevelingen gedaan om de positie van slachtoffers en nabestaanden in de tenuitvoerleggingsfase te verstevigen.

Verbeter informatievoorziening en communicatie

Zoals hierboven beschreven, hebben slachtoffers en nabestaanden behoefte aan begrijpelijke, tijdige, concrete en correcte informatie. De onderzoekers doen een voorstel voor een online portal, waardoor slachtoffers en nabestaanden op een voor hen gelegen moment naar de informatie kunnen kijken en zelf veranderingen in hun situatie kunnen doorgeven, als zij dat willen. Dit sluit aan bij de autonomie van slachtoffers en nabestaanden. Wellicht is het mogelijk dit te realiseren via de uitbreiding van de reeds bestaande portal zoals thans georganiseerd voor de opleggingsfase, via mijnslachtofferzaak.

Financiële toevoeging slachtofferadvocaat

De toevoeging vanuit de overheid voor de rechtsbijstand van een slachtofferadvocaat stopt nadat de strafzaak onherroepelijk is geworden. Dit betekent dat slachtoffers en nabestaanden ten tijde van de tenuitvoerleggingsfase zelf voor rechtsbijstand van een slachtofferadvocaat moeten betalen, met uitzondering van de situatie waarin beperkt spreekrecht geldt (bij bepaalde beslissingen rond VB en tbs met voorwaarden). De bijstand van Slachtofferhulp Nederland is altijd gratis. Het uitbreiden van de toevoeging vanuit de overheid naar een vergoeding voor de

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3125F-7317488

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

(rechts)bijstand van een advocaat in de tenuitvoerleggingsfase, kan helpen bij de behartiging van de belangen van slachtoffers en nabestaanden in deze latere fase.

Mogelijkheid tot afdwingbaarheid slachtofferrechten

Slachtoffers en nabestaanden kunnen hun rechten niet afdwingen. Ook bestaat er geen mogelijkheid om ergens een klacht in te dienen als hun rechten niet worden nageleefd. De onderzoekers geven als aanbeveling mee dat een vorm van afdwingbaarheid de naleving van slachtofferrechten en de behartiging van hun belangen zou kunnen verbeteren.

Belang voor de maatschappij

De positie van slachtoffers en nabestaanden is al jaren in ontwikkeling en is door verschillende wetten versterkt in de wet. Dit onderzoek laat zien dat de naleving van slachtofferrechten en het behartigen van slachtofferbelangen in de tenuitvoerleggingsfase van de sanctie voor verbetering vatbaar is. Met name ten aanzien van informatievoorziening en communicatie met slachtoffers en nabestaanden, is er nog veel verbetering mogelijk. Dat de belangen van slachtoffers en nabestaanden worden behartigd, hun behoeften serieus worden genomen en deze worden meegenomen in de besluitvorming rondom de vrijlating van de dader en dat zij daarover worden geïnformeerd, is niet alleen voor de slachtoffers en nabestaanden zelf van belang, maar ook voor de maatschappij in zijn algemeenheid. De maatschappij is erbij gebaat dat slachtoffers en nabestaanden op correcte wijze worden ondersteund en bejegend. Daarnaast is het zorgvuldig omgaan met de (mensen)rechten van daders een belangrijk beginsel in een democratische rechtsstaat en deze rechten dienen dan ook meegenomen te worden bij het maken van de belangenafweging.

Methoden

Het rapport geeft de huidige stand van zaken weer ten aanzien van de wettelijke verplichtingen, waarborgen en regels omtrent het meenemen van slachtofferbelangen bij de drie Wlt-modaliteiten. De wet en jurisprudentie over dit onderwerp zijn onderzocht op de voor dit onderzoek relevante thema's.

Het rapport geeft tevens een eerste verkenning weer van slachtofferbelangen en hun beschermingsbehoeften in de tenuitvoerleggingsfase en hoe deze belangen en behoeften in de juridische praktijk tegen die van de dader worden afgewogen. Dit is gedaan door middel van interviews met nabestaanden, slachtofferadvocaten en medewerkers van Slachtofferhulp Nederland. Daarnaast is een uitgebreide zaakanalyse van VB- en GVM-opleggingsbeslissingen uitgevoerd. De conclusies van dit rapport worden ondersteund door voldoende data om deze te kunnen staven. Vanwege enkele beperkingen in dit onderzoek, hebben de onderzoekers geen compleet beeld kunnen schetsen van de belangenafweging in de praktijk. Zo zijn niet alle VB-beslissingen openbaar en bovendien is de afweging van dader- en slachtofferbelangen niet uitgebreid gemotiveerd. Verder zijn er nog te weinig GVM-tenuitvoerleggingsbeslissingen om te onderzoeken hoe slachtofferbelangen en -behoeften in die beslissing wordt meegenomen. Daarnaast is ervoor gekozen om processuele zaken niet mee te nemen in het onderzoek, vanwege de taakoverdracht van het informeren van en communiceren met slachtoffers en nabestaanden van IDV/OM naar het CJIB.

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk

3125F-7317488

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Openbaarmaking

Het WODC publiceert de onderzoeksrapporten uiterlijk zes weken nadat zij door de directeur WODC zijn geaccepteerd/vastgesteld. Zoals al is aangegeven aan DG Straffen en Beschermen zal het WODC het rapport in dit geval op 13 mei 2026 openbaar maken. Indien later blijkt dat een ander moment van openbaarmaking vanwege zwaarwegende overwegingen opportuun blijkt, dan kan daartoe een gemotiveerd verzoek bij het WODC worden ingediend.

Onderzoekers en begeleidingscommissie

Het onderzoek is uitgevoerd door mr. S.A.A. van 't Klooster en dr. M.H. Nagtegaal. Voor het onderzoek is een begeleidingscommissie gevormd. Deze bestond uit: prof. mr. dr. Suzan van der Aa, dr. mr. Alice Bosma, Jiska Dijk Msc, Nienke Storm en mr. Karen van den Broek.

Bestaat er behoefte aan verdere toelichting op het rapport, de conclusies of de mogelijkheden voor de benutting, dan kan contact worden opgenomen met de onderzoekers van het WODC van dit onderzoek. Te bereiken via informatie-desk@wodc.nl.

Met vriendelijke groet,

Prof. dr. I. Giesen
Directeur WODC

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3125F-7317488

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.